

**REDACTIUNEA,**  
Administrațiunea și Tipografia  
Brașov, piața mare nr. 30.  
Breviere nefrancate nu se primesc. — Manuscrise nu se returnează.

**INSERATE**  
se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele  
**BIROURI de ANUNȚURI:**  
în Viena: la N. Dukas Nachf.,  
Nux. Angenfeld & Emeric Losner,  
Heinrich Schalek, A. Oppelich Nachf., Anton Oppelich.  
în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Julius Leopold (VII Erzsébet-körut).

**PREȚUL INSERȚIUNILOR:**  
o seriă garsonă pe o coloană 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarife și învoială. — **RECLAME** pe pagina 3-a o seriă 20 bani.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXV.

**„GAZETA“ iese în fiecare zi.**  
Abonamente pentru Austro-Ungaria:  
Pe un an 24 oor., pe șase luni 12 oor., pe trei luni 6 oor.  
N-rii de Duminică 2 f. pe an.  
Pentru România și străinătate:  
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.  
N-rii de Duminică 8 franci.  
Se prenumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.  
Abonamentul pentru Brașov  
Administrațiunea, Piața mare, Tergul Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 20 oor., pe șase luni 10 oor., pe trei luni 5 oor. Cu dușul în casă. Pe un an 24 oor., pe 6 luni 12 o., pe trei luni 6 corone. — Un exemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 139.

Brașov, Marți-Miercuri 26 Iunie (9 Iulie).

1902.

## NOU ABONAMENT LA

### „GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Iulie st. v. 1902

se deschide nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinatorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 corone, pe șase luni 12 corone, pe trei luni 6 corone, pe o lună 2 corone.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

## Volniciă cu fariseism.

Numai acum organul guvernamental, scris nemțesce, publică în totă estensiunea monstruosul ordin al ministrului Wlassics în afacerea maghiarisării instrucțiunii la școlile noastre populare.

Ceea-ce au publicat până acum din acest ordin foile ungurești, a fost mai mult un estras, care se pare a fi avut scopul de-a pregăti publicul cel de milioane al Nema-ghiarilor pentru înghitirea pilulei amare. Ordinul e datat dela 5 Iulie 1902 și se provacă între altele la ordinul sub nr. 17,284 din 1879, dat de reșosatul ministru de instrucțiune Trefort, prin care ordin se stabilește așa numitul plan de învățământ pentru școlile populare cu limba de instrucțiune nemaghiară.

Succesorul acestuia, Wlassics, vine acum și face o corectură seu,

mai bine dis, o întregire a ordinului amintit din 1879, și-o face cu dibăcia unui prestidigitator.

Mai întâiu arată, că în planul lui Trefort se prescrie, ca în școlile, ce au numai un singur învățator, pentru exercițiile în vorbire și pricepere și în legătură cu acestea pentru instrucțiunea în vorbirea limbei maghiare să se întrebuițeze nouă ore, ér pentru scriere și cetire în limba maternă și în limba maghiară opt ore pe săptămână. Crescând numărul învățătorilor la școlă cresc și orele, până la 24 în școlile cu 6 învățători.

Acum vine Wlassics și dispune ca jumătate din aceste ore săptămânale să se întrebuițeze *necondiționat* pentru vorbirea și scrierea în limba maghiară. Incepând dela a doua clasă să se exerciteze limba maghiară și cu ajutorul aritmeticei.

La instruirea geografiei, istoriei și a studiului constituțiunei patriei — dice ministrul — învățătorul întrebuițând limba maghiară va căștiga mijlocul de a deștepta și cultiva în inima copilului sentimentul patriotic etc.

Étă cu ce ușurință balanséză actualul ministru al școlilor peste prăpastia infricoșată, ce desparte ordinul seu dela 5 Iunie a. c. de litera și spiritul legii dela 1879, care cere numai ca în toate școlile publice să se introducă limba maghiară „între studiile obligătore“.

Adevărat că tot aceea lege dice în § 4, că acest studiu obligător al limbei maghiare are al regula ministrul de instrucțiune printr'un ordin special. Acesta însă nu însemnă că ministrului i-ar fi permis legea a schimba cu totul dispoziția ei fundamentală și a face în mod arbitrar din studiu obligător al limbei maghiare, limbă de predare maghiară pentru toate școlile naționalităților.

Ministrul Wlassics declară limba maghiară deocamdată numai pe jumătate ca limbă de predare. Dér cu ce drept o face, căci legea nu-l împuternicesce la așa ceva?

Este numai și numai volnicia maghiarisării, ce-a condus pe ministru la redactarea ordinului seu. Este disprețul față cu lege și legalitate și în același timp disprețul față cu marele principii ale sciinței pedagogice.

E revoltătore încercarea, ce-o face ministrul de a păre echitabil, când, după-ce cere marea cu sarea în învățarea limbei maghiare, adauge că instrucțiunea în gramatica ungurească are a-se mărgini numai la *minimumul* cerut pentru învățarea vorbirei ungurești.

Volnicia își dă mână cu fari-seismul cel mai respingător!

Din Bucovina. „Deșteptarea“ din Cernăuți publică următorul comunicat:

„Comitetul central al *partidului popular național* a ratificat în adunarea plenară din 3 Iulie a. c. *compromisul încheiat cu partidul conservator român, privitor la cooperarea politică*. Supremul for în cestiunile politice naționale va fi o dirigență, compusă din 10 membri — câte 5 delegați din ambele partide — care se va constitui în curând și în care votările se vor face după curii. *Delegații partidului popular-național și cei ai partidului conservator român vor constitui în noua dirigență națională curii separate* Noua schimbare în politica țării, creată prin *apropierea partidelor române unite, partidul german și cel armeno-polon*, a fost viu salutată. Șefului partidului popular național, d-lui Dr. Iancu cav. de Flondor s'a votat prin aclamațiune recunoștință, mulțumită și deplina încredere pentru meritele deosebite, câștigate în sensul programului și pentru crearea situației politice actuale mai favorabile“.

Pressa francesă și călătoria regelui Italiei. Diarele din Paris își esprimă marea lor satisfacție asupra sitei Regelui *Victor Emanuel* al Italiei la curtea rusescă. Ele accentuează, că călătoria acesta e o nouă dovadă de lealitatea sentimentelor de prietinie, pe cari Italia le manifestéză indirect republicei franceze.

## Ôspeți din România în comitatul Hunedórei

Deva, 7 Iulie.

V'am fost împărțit în scrisórea mea din urmă, că tocmai pe când încheiam, ôspeții din România, dimpreună cu Maghiarii de aici, ce-i însoțiră, se pregăteau să plece cu trăsurile la Mintâia, unde au fost invitați de contele Dr. Kuun Géza. La acest sat, unde se află moșia și locuința contelui unguresc, a fost dusă cu alaiú întréga societate a savanților escursionisti, fără ca contele Kuun, ca președinte al societății istorice și archeologice, să fi aflat de cuviință a-i întâmpina fie în séra, când au sosit, séu a veni la Deva cel puțin a doua și 4 Iulie, ca să-i întâmpine la museu. Și totuși așa crede, că un Lahovari, Tocilescu, Greceanu, Suțu și ceilalți ôspeți de dincolo, valoréză fie-care atâta, cât un sărântoc de grof unguresc și nu era neapărat de lipsă să-i se închine ca unui profet, pentru cele câte-va monumente romane, ce se află aședate în parcul palatului seu.

Séra, după-ce s'au reîntors pe la Mintâia, frații noștri escursionisti din România au plecat la Hunedóra. Aici nu i-a primit la gară decât un inginer de mine Slovac. Deși în programul de primire se dicea, că societatea va înopla la diferite familii, nu se luase nici o dispoziție, ca escursionisti să pótă odihni peste nópte cum se cade, și cei mai mulți [sau] fost conduși la hotelul din Hunedóra, unde într'o sală au fost culcați pe nisce paie, ca cătanele la manevre.

Un tînér român dela Deva aflându-se la gară, când au sosit, a condus pe

## FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

### Germanii

în Moldova și Bucovina, în secol. 14—17.\*)

De Raimund Kaindl.

Principatul Moldovei, care actualmente forméză partea de nord-ost a regatului României, fú întemeiat pe la mijlocul secolului XIV, din Ungaria. Regele Ludovic I. trimise îndată după urcarea sa pe tron armatele sale sub conducerea voivodului ardelean Andrei, contra Tătarilor, cari nelinișteau frontierele țerilor sale. Expedițiile acestea avură ca urmare nimerirea deplină a puterii Tătarilor din regiunea Dnistrului, care putere era de altminteri slăbită foarte mult prin neînțelegerile interne. Țera vecină cucerită, (!) ră-

mase deocamdată unită cu Ungaria. Apoi se rupse și formă principatul Moldovei.

Din aceste observări asupra întemeiării principatului Moldovei se pótă esplica, că începú o strașnică emigrare a elementelor etnice din Ungaria și Transilvania pe teritoriul principatului ca: Români, Unguri, Germani. În Transilvania găsim Germani deja de prin secolul XI. Mai târziu, pe la 1150, mulți coloniști din țările de jos și de pe lângă Rhin fură chiamați de Geza II și colonisați în regiunile pustii din jurul Sibiului. Timp îndelungat acești coloniști fură numiți Flandri. După-ce din secolul XIII aceste colonii fură întărite prin venirea altor cete, ei începură a fi numiți Sași. Protegiați de regii Ungariei cu privilegii particulare, ei au contribuit în mod însemnat la cultivarea Transilvaniei.

Din Transilvania, Sașii s'au dus în Moldova, unde se stabiliră înainte de toate în localitățile mai mari și contribuiră de sigur la dezvoltarea lor. Orașul din Moldova *Neamțu*, arată deja prin numele seu, originea germană. Intre cele 64 de familii catolice, pe cari le numéra franciscanul Bernhard Quirini la 1599, de sigur erau, ca și în alte orașe, pe lângă Unguri, și

Sași. Singurul preot pe atunci aici era un sas (de nazione Sassone) căsătorit, în etate de 70 ani și mai bine. Pe atunci mai trăiau și în *Trobuș* 68 de familii săsesci și unguresci. Mai departe mulți Sași locuiau în *Cotnar*, unul din cele mai însemnate orașe în Moldova. De aceea principele Ioan Despotul (1561—1563), amic reformei, nu numai că întemeiă aici biserici și o școlă, ci înființă și o librărie. Despre una dintre biserici, observă cronicarul moldovean Nicolae Costin, de pe la începutul sec. XVIII, căruia îi mulțumim scrierile de mai sus, că „esistă cu Sași cu tot până în ziua de astăzi“. — Bartolomei Brutti, pe atunci „*Gran-Camerier*“ al Moldovei, raportéză într'o scrisóre (5 Sept. 1587) către nuntiu apostolic de atunci din Polonia, că *Cotnarul* este locuit de Sași și Unguri și că are trei biserici catolice vechi și foarte frumoșe. El se ruga să i-se trimită câțiva părinți Iesuiți, pentru-ca să promoveze religiunea catolică. În anul 1599 se numérau în Cotnar 3500 fumuri. Familii latine erau 198, séu 1080 suflete. Pe copiii acestor Sași și Unguri îi instrua părintele Elmon, laic (sic!) originar din Transilvania și aderent al învățătorilor lui Luther. Episcopul Quirini

arsese patru din cărțile lui ca eretice și își silii a se întorce la biserica romano-catolică. Orașul *Roman* numérea pe atunci 25 de familii unguresci și săsesci. *Baia*, care este situată aproape de granița Bucovinei, Nicolae Costin dice, că și-ar fi luat numele dela olarii sași stabiliți acolo. Cum că în această localitate, pe la începutul secolului 15, locuiau numéroși catolici, între cari fără îndoială și mulți Sași, reiese din faptul, că Alexandru Cel Bun (1401—1433) zidi aici o biserică romano-catolică. În anul 1453 o colonie de lângă Baia se numia Sassicora (astăzi Saschiz), pe care voivodul Alexandru cu chrisovul dela 26 Ianuarie 1453 o dăruí mănăstirei Moldovița. Același a hotărît de asemenea la 26 Ianuarie 1453, cu învoirea reprezentanților orașului (șoltuz și pãrgari) Baia, ca orașul, din móra sa să dea în fie-care an mănăstirei Pobrata două-spre-dece merțe de orđ și patru merțe de grâu. Aici se observă, că decât Sașii nu și-ar ține învoielă, să plătescă principelui țerii 60 de ruble de argint. Din împrejurarea, că în aceeași învoială, partida obligată se numesce când reprezentanța orașului, când Sașii, rezultă, că Baia trebuie să fi fost un oraș în preponderanță săsesc. În ace-

\*) Diarul „D. T. f. U.“ din Timișóra reproduce acest capitol cu permisiunea institutului de cultură, din opera de curând apărută „*Deutsche Erde*“ (în ed. prof. Paul Langhaus). — Fiind de interes și pentru noi acest capitol, îl dăm în traducere după diarul din Timișóra, în speranță, că istoricii de profesiune îi vor acorda atențiunea cuvenită și eventual își vor face observațiile.

— Red.

câți-va prin întunec pe la toate colțurile stradelor, și a reușit să mai adăpostescă pe unii ici-colo, cum s'a putut, noaptea pe la 11 ore. Precum aud, oșpeții excursioniști n'au prea fost încântați de această primire la Hunedóra și au plecat de aici cam indispuși la Hațeg.

Și la Hunedóra Ungurii au făcut totul, ca d-l Tocilescu și soții săi să nu pōtă da față cu Românii de acolo. Și mai caracteristic este însă faptul, că Ungurii au împiedecat în totă forma pe excursioniști de a visita în castelul regelui Matia Corvinul și galeria, unde mama Corvinilor se pōte vedea în zugrăvella de pe pārele, îmbrăcată în port românesc, cu brobōdă pe cap și cu furca în brēu.

Duminecă dimineața excursioniștii au plecat din Hunedóra la 9 ore dimineața la Hațeg. La gară nu i-a petrecut nimeni.

După informația, ce-o am, la Hațeg frații noștri au fost primiți erăși numai din partea cător-va Maghiari, ér Românii numai într'atâta au avut bucuria de a-i pute întēmpina, întru cât au primit și au găzduit pe unii în casele lor. D-l Tocilescu a fost găzduit aici la solgābirēul archișovinist Pits și și aici l'au izolat cu totul de Romāni.

Ungurii din Hațeg au dat în onōrea fraților noștri un banchet, pe cheltuiala orașului. Dintre Romāni n'a luat parte la acest banchet, decât avocatul Dr. Victor Bontescu. Aici s'au ținut câte-va toasturi, pe care voi să le amintesc după o scutră schițare a lor, ce am primit'o.

D-l G. Gr. Tocilescu a ținut între altele: „Pe acest teritoriu s'a luptat un popor mare și cult, poporul roman, cu unul mic, dēr vitez, cu cel dacic. Cultura a învins și din amalgamul acestor două popōre s'a făcut un ceva, pe care d-vōstră îl sciți!... Sēmī dați cupa de aur a lui Decebal, să închin cu ea, că numai asta e vrednică de acele două popōre...”

Directorul muzeului Tēglās a ținut: „Libertatea fără de pārechii a sciințelor, libertatea, ce domnesce în Ungaria, a făcut posibilē festivitățile acestea”.

Avocatul român din Hațeg Dr. V. Bontescu a luat apoi cuvēntul pentru a răspunde d-lui Tocilescu, „Poporul nostru românesc — ținut — este acel ceva, despre care a făcut amintire d-l Tocilescu. Noi Romāni suntem urmașii celor două popōre amalgamate. Noi suntem mai competenți, ca ori și cine, a Vē răspunde de cupa de aur a lui Decebal. Nu vē-o putem da, căci nu e la noi. V'am da altceva să închinăți. V'am da ce avem mai scump în noi. V'am da sufletul nostru, dēr și pe acesta ni-l'au cuprins alții. Regret, că mē afiu în neputință a aduce elogii d-lui Tocilescu; — regret, dēr trebuie s'o recunosc, că nu i-am cetit și nu i-am putut ceti operele d-sale. Când

eram copil mic de 10 ani, moșu-meu G. Barițiu mi-a predat două fascicule, dīcēndu-mi: „Na-le băiete, citește-le, învață-le, dēr ascunde-le și pune-le bine, astă carte e istoria lui Tocilescu și-i oprită la noi!” Am ascuns cartea; când m'am făcut mai mare și am voit s'o citesc, n'am mai găsit'o. În urma libertății de sciințe, care după D. Teglas ar exista aici în Ungaria, istoria d-lui Tocilescu e oprită la noi! Am învățat însă dintr'asta iubire de neam și sēmī romānesce căci din vorbele moșului despre cartea d-lui Tocilescu, am putut să afl, ce conține, că conține sentiment național, istoria noastră a Romānilor, a acelu ceva. La noi sunt oprite acele cărți, din cari poți să înveți iubirea neamului tēu și istoria lui. În urma libertății de sciințe dela noi — opurile domniei tale, d-le Tocilescu, sunt oprite aici!... Nu-ți pot aduce dēr elogii, însă îți dīc: Bine-ai venit!”

Dela Hațeg oșpeții romāni au plecat la Grădiștea, vechia Sarmisegetuză, și pe când vē adresez aceste rēnduri, se vor fi reîntors deja în România pe la Surduc.

Cu ce anume impresiuni se vor fi depărtat, nu pot sci, dēr nu cred, că le va veni gustul de a mai face astfel de excursioni sciințifice „de plăcere” printre „pionierii culturii Orientului” de pe la noi.

— c. —

Ca să se vadă sub ce punct de vedere Ungurii dela Deva apretiează visita bărbăților de sciință din România, dām mai jos un estras dintr'un articol al organului oficios al societății maghiare arheologice din Deva, privitor la această visită.

„Hunyadvármegye”, organul oficial al comitatului Hunedóra, salută pe excursioniști dīcēnd, că ei „cu sinceritate cinstită și cu francheță recunosc misiunea culturală binecuvēntată a națiunii maghiare politice.” Spune, că excursionea lor de studii n'are tendență politică; acesta au accentuat'o ei sērbătorește și au dovedit'o prin atitudinea lor. Cu toate acestea — dīce — visita lor are și o parte, ce „atinge interesul național maghiar” — ceea ce dīarul din cestiune constată cu bucurie. „Sērbătorește manifestează ei, că granița de despărțire între cele două state naționale o formeză Carpații, dīncōce fiind patria maghiară, dīncolo națiunea romānă, care sute de ani a fost asuprită. Din această inițiativă proprie, pot să învețe și fanaticii aspirațiunilor naționaliste, că considerățiunile de naționalitate nu pot fi îndreptățite, de cât până la limita în interiorul căreia ele nu se ciocnesc cu interesele vitale positive ale națiunii, interese care formeză scopul și condiția fundamentală a consolidării naționale.”

Fōia maghiară dīce mai departe, că visita din „cestiune mai are încă un rezultat îmbucurător”. Excursioniștii romāni s'au putut convinge, că „frații noștri (!) de na-

ționalitate romānă sunt părtași în mod egal (?) ca toți cetățenii, de drepturile națiunii maghiare (!) între marginile constituțiunii și că scirile mincinoase buciuate în lume despre asuprirea naționalităților, sunt scornituri nebasate, tendențioase“??).

Spune apoi, că conducătorul oșpeților romāni (Gr. Tocilescu) a accentuat la banchetul din Deva într'un toast, că națiunile maghiară și romānă dāndu-și mână peste Carpați, să facă a fālfāi stindardul culturii, să ducă la victorie civilizația și ambele națiuni să guste darurile acesteia, dīncōce și dīncolo de Carpați“.

Incheie esprimānd dorința, ca „naționalitățile patriei noastre să urmeze acestui memento înțelept” și „mai ales frații noștri (!) de limbă romānă” să învețe din declarația învățatului romān, și „să nu se mai opintescă a vesti dogma falsă, că nu Carpații formeză granița între cele două națiuni.”

### Campanie contra institutelor financiare române.

Sub titlul „Pădureana” „E.—k.” din Clușiū scrie următoarele:

„În comuna Iara, comitatul Turdariaș, s'a înființat cu dīua de 1 Iulie o nouă cassă de economii romānescă.

„Cunoscēnd rezultatul activității institutelor financiare romāne, ori-cine pōte fi edificat asupra gândurilor viitoare ale acestui institut, care își motivēază înființarea cu „ajutorarea nevoilor sociale”, și acesta cu atât mai virtos, cu cât atât în Turda cât și în Trāscău sunt destule institute financiare, ba chiar și în comuna Iara este o tovărășie de credit, care stă sub supraveghierea și controlul societății centrale de credit din Budapesta. Tōte acestea erau suficiente pentru satisfacerea trebuințelor mici și mari.

„Este caracteristic, că fundatorii, afară de avocatul, care conduce totă mișcarea, sunt exclusiv preoți și învățători, cari sub titlul de întregire a congruei și a salariului, primesc în fie care an sume enorme ca subvenții de stat, înse cu toții la olaltă n'au avere nici a patra parte cât face capitalul de acțiuni — 40.000 corōne, — de unde se pōte deduce, că și aici tot cu bani străini (!) se intenționează tulburarea bunei înțelegeri, care a domnit în tot-deuna de 50 ani încōce. Între Romāni și Maghiari.

„De ore-ce prin congruă și subvenția dela stat, însuși guvernul ajută a se înființa asemenea institute, ar fi bine să se reglementeze acei onorabili preoți și învățători, decât în urma cunoscutei atitudine a guvernului față cu naționalitățile, peste tot, s'ar ținē cont de aceste date.”

Noi ne bucurăm de fapta Romānilor din Iara și jur. Campania detestabilă a

pressei șoviniste maghiare nu trebuie să-i descurăgieze, ci mai virtos să-i îmbărbăteze a-se oeroti pretutindēni în contra politice de anihilare pe cale economică.

## SCIRILE DILEI.

— 25 Iunie.

Esamenul de gimnastică al elevilor dela școlēle romāne gr. or. din localitate, anunțat de noi pe dīua de eri, s'a ținut în asistența unui număr public, care a urmărit cu mult interes atât exercițiile libere, cât și cele dela aparate, executate cu o precisiune admirabilă de către elevii noștri sub conducerea zelosului lor profesor, d-l P. Roșca. Publicul și-a manifestat mulțumirea prin dese aplause. În tot timpul esamenului a cântat musica militară.

### Jubileul regimentului din Clușiū.

Māne, în 9 Iulie, se va serba în Clușiū jubileul de 200 ani al vitezului regiment Nr. 51, compus în covârșitoare majoritate din Romāni. Cu această ocaziune se va sfinți și stēgul, care a fost obiectul unor atacuri atât de violente din partea pressei maghiare și a deputaților șovinști. Diarele din Clușiū aduc scirea, că din acest incident casarma cea mare a început să fie pavoasată încă din sēptēmāna trecută. Ghirlande de verdēță, emblemele Austriei, Ungariei, Ardealului și diferite stēguri împodobesc întrările și tōtă casarma.

Comanda districtului de honveđi, se dīce că va fi mutată din Clușiū la Sibiu, unde se află comanda corpului de armată. Se mai vorbesce, că și direcțiile căilor ferate vor fi mutate în interesul apērării țērii tot în orașele unde se află comanda corpurilor de armată. Aceste dispoziții au revoltat pe șovinștii dela foile maghiare, cari vēd în acesta un pericol pentru națiunea maghiară. Căci ce alta însemnează acesta, — întrēbă aceleași foi — decât subordonarea honveđimei la armata comună, unde nu se dā nici o importanță la ceea ce este maghiar, pe când Romānilor li-se fac tōte pe plac. Așa de exemplu soldații dela ragimentul nr. 51 din Clușiū de câte ori este câte o serbătore orientală, sunt duși în paradă cu musica la biserică, ceea ce nu se observă și față cu calvinii și unitarii... (Ce să le faci, decât sunt așa de puțin, încât nici într'un regiment nu formeză majoritatea?..)

Emigrări. După „Szatiztkikai Havi Közlemények”, broșura pentru Maiū, în decursul lunei Maiū s'au dat cu totul 9103 pasaporte la indiviđi din Ungaria, cari au emigrat în străinătate. Cu cei 9103 s'au dus alți 2445 inși. În Croația-

lași hrivov se mai amintesc și pērēul Sasca și altul, pērēul Nemților. Pe la sfirșitul secolului XVI, Baia nu mai numēra între 3000 de familii, decât 60 familii latine, sēu vr'o 316 suflete Unguri și Sași, după datele numitului Quirini. Era aici și o biserică sāsescă, alătura de care și monumente sepulchrale cu inscripții germane, cari au fost duse de aici.

Asupra locuitorilor germani ai celor mai vechi orașe din Bucovina, Siretul și Sucēva, găsim sciri vrednice de notat într'un memoriu latinesc din anul 1402 asupra unei învălitoare de potir făcētore de minuni din biserică sf. Ioan din Siret. Numita biserică era scaunul unui episcop catolic, de a cărui diecesă se țineau înainte de tōte coloniștii germani. Așa se numesc un Laurentiu Sprynger, ca locuitor fruntaș din Siret, ér din Sucēva vine la Siret Dorothea Erechlerin, spre a se vindeca de orbie prin învălitoare. Se face amintire și de jurații din Siret (consules jurati) și prin acesta vedem introdusă constituția orășenescă germană. Orașele moldovenesci și-au primit constituția lor după modelul orașelor germane din Transilvania. Dintr'un document datat dela 15 Iunie 1473 din Sucēva aflăm sciri foarte in-

teresante. Acesta este o scrisore în limba germană a reprezentanței germane din Sucēva, din care putem vedea organizația și modul în care se compunea. Precum în cunoscutul hrivov latinesc se vorbesce despre jurați (consules jurati) în Siret, tot așa și aici; în fruntea juraților stă șoltuzul (Graf). În fine mai observăm, că cetățenii jurați, „geschworene Bwrger”, cum îi numesc scriitorul sas, sēu „consules jurati”, cum se numesc pe latinesce, în Moldova sunt numiți cu cuvēntul „pārgari”, derivat din cuvēntul german „Bürger”. Șeful lor, care în documentul citat se dīce „Graf”, în Moldova pōrtă erăși numirea nemțescă de „șoltuz”. Acest nume îl purta, cum am vēđut mai sus, și reprezentantul orașului Baia dela 1453. Același nume îl purtau de obicei și cei din Siret, unde erau doi-spre-șecce pārgari. De asemenea cetim într'un document dela 8 Februarie 1599 referitor la orașul Cernăuți: „Onciul, șoltuzul orașului Cernăuți și doi-spre-șecce pārgari”.

Dēr nu numai organizația orașelor moldovenesci avea base germane. Și pentru răspândirea catolicismului au lucrat Germanii deja în secolul 14. Astfel pe la 1370, misionarii Paul de Schwidnitz și Ni-

colae Mehlsack. De asemenea mai mulți Sași intrară în relațiuni intime cu principii Moldovei. Localitatea Sasca în Siret, reședința celui dintăi principe moldovean, și-a luat numele ori dela un voivod cu acest nume, ori dela vr'un Sas, stabilit din bētrāni aici. În secolul al 16. așiderea domnesce în Moldova un principe, care pōrtă epitetul: Sasu. Și ca mercenari erau prețuiți în Moldova Sașii. Când Eraclide (!) Despotul (1561—1563) era strimtorat în Sucēva de către supușii revoltai, tōte trupele îi deveniră încetul cu încetul necredincioase, numai mercenarii germani îi rēmaseră credincioși. Moldovenii înfuriați au ucis atunci pe Germanii din Sucēva și sōrtea acesta a avut'o garnisōna cetății princiare, după-ce fū desarmată. În secolul 17 voivodul Vasile Lupul (1634—1654) prețuia așiderea foarte mult pe simbrășii germani. Fără indoială erau și comercianți și industriași germani în Moldova. Deja într'un hrivov vama dela 1407 se face deosebire între carēle nemțesci și armenesci, cele dintăi plătau în Cernăuți 4 groșițe vamă, pe când celea din urmă plătau 6 groșițe. Hrivovul sus amintit dela 1473 arată, că în Sucēva Germanii dezvoltau o viuă activitate co-

mercială. Lucrătorii și artiștii germani în lipsa forțelor indigene, trebuie să fi avut mare trecere și nu mai începe indoială, că în Bucovina și Moldova lucrau industriași și artiști germani. Este foarte interesant și faptul constatat în timpul din urmă, că pe unele edificii mai însemnate din Bucovina, s'au descoperit semnături de ale cioplitorilor de pētră germani din secolul XVI. Între aceste edificii se numără bisericile Sf. Gheorghe și sf. Dimitrie din Sucēva, zidite, cea dintăi între 1514—1522, ér cea din urmă la 1531, mai departe biserică mănăstirei din Dragomirna, zidită la 1602.

Incepēnd cu secolul XVI și mai ales cu secolul XVII, Germanii au dat îndērēt în Moldova și dispar cu totul în cele din urmă. Acolo, unde Germanii n'au fost suprimați cu forța, ca în Sucēva, s'au românizat în parte. Așa în cimitirul pustit din Baia s'a găsit fragmentul unei pietri sepulchrale cu inscripția: „Aici odihnesce Anna Göbel”, în limba romānescă cu caractere cirilice. Odată cu germanismul a început să dea îndērēt și catolicismul și protestantismul, și numai pe la mijlocul secolului XVIII au început a reinvia erăși.

Oniță.

Slavonia s'au dat 2407 pasapörte. Numărul tuturor celor emigrați în luna Maiu a fost de 14.000. Din aceștia 4347 s'au dus în America, 3609 în România, restul în celelalte părți ale Europei.

**Stindardul Maghiarilor din America.** La 6 Iulie n. s'a ținut în casa comitatului Peșta o mare serbare. S'a inaugurat un stindard, pe care Maghiarii din Ungaria îl trimit emigranților maghiari din America. Vorbirea festivă a ținut-o *Rakosi Jenö*, redactorul-șef dela „Budapesti Hirlap“. A vorbit despre trecutul și prezentul Maghiarilor și drept țintă a națiunii maghiare a pus problema creării a 30 milioane Maghiari, căci „atunci *Oriental Intreg* va fi al Maghiarilor“. A simțit, se pare, și *Rakosi*, că a spus una prea bună. S'a recules și a început să vorbească despre situația precară, în care se află adă „națiunea“. El dișe, că „idealul politicianilor și învățaților maghiari este statul de drept apusen. De decenii întregi se pregătesc acest stat. El se află în bibliotecă, în cartea legilor, der acolo și rămâne. O parte a legilor nu *trebuie*, altă parte nu se *pöte* și *erăși* alta nu e *permis* a se executa, căci legile nu s'au adus pe-  
tru popore, pentru națiune, ci pentru statul de drept. „In schimb însă în afară nu se pöte găsi, decât caricatura statului de drept și martirii acestuia. Legile la noi nu sunt scut, ci adesea *pericol*“ etc.—*Rakosi* a spus destul, pentru-ca și Maghiarii din America să fie în clar despre bună-tățile ce i-ar aștepta, decă s'ar reîntörce în patria, pe care din silă și în urma misiunilor de tot felul au părăsit-o.

**Anul școlastic la institutele din Blăși** s'a încheiat. Dăm, după „Unirea“, următoarele date statistice despre numărul elevilor și progresul făcut în studii. La gimnasiu: în clasa I au fost înscriși 68, au desertat 2, examinați 66; eminenți 3, au satisfăcut 44, cu un nesuficient 10, cu mai mulți nes. 9. — În cl. II înscriși 57, desert. 1, esam. 56; eminenți 3, au satisfăcut 39, cu un nesuf. 12, cu mai mulți nesuf. 2. — În cl. III. înscriși 68, desertăți 1, examinați 67; emin. 4, satisf. 46, un nesuf. 9, mai mulți nesuf. 8. — În cl. IV înscriși 64, desert. 4, morți 2, examinați 58; eminenți 4, au satisfăcut 39, un nesuf. 13, mai mulți nesuf. 2. — În cl. V înscriși 58, desertăți 2, examinați 56, eminenți 6, satisf. 36, un nesuf. 9, mai mulți nesuf. 5. — În cl. VI înscriși 56, esam. 56; eminenți 3, satisf. 43, un nesuf. 6, mai mulți nesuf. 4. — În cl. VII înscriși 55, desertori 2, morți 1, examinați 52, emin. 4, au satisf. 35, un nes. 10, mai mulți nesuf. 3. — În cl. VIII înscriși 43, esam. 43; eminenți 1, au satisf. 37, un nesuf. 2, mai mulți nesuf. 3. — La *institutul pedagogic*: în cursul III înscriși 43; eminenți 10, au satisf. 33. — În cursul II înscriși 29, desertori 1, eminenți 8, au satisfăcut 15, cu nesuf. 5. — În cursul I înscriși 31, emin. 13, au satisf. 14, cu nesuf. 4. — La *școala de aplicație*: au fost înscriși 57; eminenți 8, cu suf. 47, cu nesuf. 2. — La *școala de fete*: au fost înscrise total 117 eleve. Te-deumul, cetirea clasificățiunilor și împărțirea premiilor au fost la preparandie în 20, la școala de fete în 26 și la gimnasiu în 28 a luni lui Iunie.

**Numire.** D-l Ștefan Pop, protonotar consistorial în Blăși, a fost numit director al oficiului arhidieceșan.

**Un nou monach.** „Cetim în „Tel. Rom.“, că alaltă-eri în decursul sfinteii liturgii celebrate în mănăstirea Hodoș-Bodrog, a fost tuns întru monach prin arhimandritul Augustin Hamsea, asesorul consistorial, arhidiaconul Dr. Elie Cristea, dându-i-se numele *Miron*.

**D-na Mara d'Asty**, celebra artistă română, apreciată în țerele din apus ca o apariție estroardinară pe terenul artistic, va da *Dumineca viitoare* un concert în sala dela Redută. Concertul va avé loc, potrivit cu sezonul, în orele antemeridiene. Asupra acestui concert-matineu vom mai reveni, publicând și programul ales din

din bogatul repertor al artistei, precum și numele artiștilor, cari vor avé bunăvoința a coopera la acel concert. Pentru Brașoveni, unde muzica clasică este cultivată mai mult ca ori unde, concertul dōmnei d'Asty va fi un adevărat eveniment artistic și nu ne îndoiim, că iubitorii de muzică se vor grăbi a încurajia pe eminenta artistă.

**Comisiunea pentru statorirea dării** cl. III își ține ședințele în casa Sfatului în fie-care ține, începând dela 8 ore dimineața. Facem atenți pe concetățenii noștri a-se presenta tot-déuna la 7½ ore în casa sfatului. În 10 Iulie: Cojocarii și tăietorii de miei, vinđetorii de fainării, mori cu vapor, de piuă (proprietarii și aréndașii), lăcătușii. În 11 Iulie (pozițiile 1427—1477): Spălătoreșele, orologierii, opticii, meșterii de organe, medicii.

**Nouă cancelarie advocațială.** D-l Dr. Dionisiu Login aduce la cunoștință, că a deschis cancelarie advocațială în Bistrița, Strada nouă din jos (Untere Neugasse) Nr. 14.

**Polemică.** În diarul maghiar „E-k.“ din Cluși d-l Papp Lászlo publică o scrisore deschisă insultătoare, în care drept epilog la faimosul proces de pressă, la care cei doi Indre „s'au ilustrat“ atât de mult — d-l Papp Lászlo vine și dēnsul a invoca unele din „argumentele“ Indreștilor contra d-lui Podóbă. — Destul de trist!...

**Instalarea lui Firmilian.** Din Ueskub se anunță, că Firmilian a fost instalat cu ceremonialul obișnuit Mitropolit al bisericii ortodoxe, cu reședința eparhială în Ueskub.

**Avis!** Acei P. T. domni, cari doresc să aboneze „Lucaferul“, sunt rugați, să binevoescă a grăbi, căci Nr. 2 se va trimite numai acelor, cari au achitat abonamentul. Acei domni, cari nu vor abona revista, — binevoescă a-ne retrimite grabnic Nr. 1. *Budapesta*, în 5 Iulie n. 1902. *Administrația Revistei „Lucaferul“* (Budapest, Vörösmarty-u. 60 a.)

**Tragere la țintă.** Poliția din localitate aduce la cunoștința publicului, că mâne în 9 Iulie mai multe detașamente ale regimentului de infanterie Nr. 50 vor trage la țintă cu glonțe, ca în timp de război, între orele 6 dim. și 1 p. m. în apropierea locului de tir militar. Din cauza acésta este sever interđis a călca pe teritorul împrejurimei locului de tir militar în timpul amintit.

**Fecior în fuste.** S'a întâmplat înainte cu 18 ani în orașelul *Albi*, că la născerea unui băiețel nu s'a putut constata sexul. Nou-născutul era hermafrodit. A rămas, decă, ca la etatea de 18 ani a nou născutului să i-se constate sexul prin o comisiune oficială. În restimp însă părinții și-au uitat de cele întâmplate la născerea copilului, din care s'a dezvoltat o fată, raritate de frumșeță. Cu atât mai mare li-a fost dălele trecute suprinderea, vđdēnd, că întră la ei o comisiune de medici, ca să constate sexul — coconiței. Acésta comisiune a constatat apoi, că d-șora Maria Luisa e — *fecior*. I-au tăiat îndată bucele blonde și în loc de Maria Luisa i-au dat numele de *Marius*. În urma acesteia „coconița“ *Marius* a îmbrăcat în loc de fuste — pantaloni.

**Petrecere.** Inteligența română din Caianul-mic și jur invită la petrecerea de vară, ce se va aranja în Caianul-mic în sala „Restaurantului“ de acolo la 27 Iulie st. n. 1902. Inceputul la 7 ore séra. Prețul de intrare de persoană 1 cor. 60 bani, în familie 1 cor. 20 bani. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea școlii române locale. NB. Stimatele familii sunt avisate la proviziunea proprie. De beuturi bune și eftine se va îngriji comitetul.

## Mare incendiu în Bucuresci.

În Bucuresci a isbucnit eri nópte un mare incendiu. Etă câte-va amēnunte după o fōie bucuresscēnă:

Pe la orele 2 și jumătate, d-l locotenent Obedeanu, care era de serviciu la postul 4 de pompieri, zări înspre partea de răsărit a Capitalei nisce nori groși de fum și flacări.

Imediat dete alarma, pompele fură gata într'un minut și plecară spre acel punct căpitanul Urlățeanu și locotenenții Obedeanu și Izvoreanu, însoțiți de toți pompierii postului.

În Calea Rahovei, puțin mai departe de biserica Domnița Balașa, casele Nirescher, două mari corpuri de clădiri cu un pasaj între ele, erau în flacări. Chiriașii acelu imobil, în număr de 30, și care ocupau 16 apartamente, fură imediat însciuțați și începură să fugă, care cum putea, toți în ultimul moment treziți din somn. Cei doi locotenenți, urmați de curagioșii pompieri, fură într'o clipă pe acoperiș și începură opera de salvare.

Pompa cu aburi a fost aședată în pasaj și de aici împraștia apa pe totă partea încinsă. O jumătate de oră mai târziu sosiră două companii de geniū. În timpul acesta locotenenții Obedeanu și Izvoranu lucrau la localizarea focului în partea unde era primejdia mai mare. Pie-decile erau însă foarte mari, deorece mai ales construcția acelei case, în partea ei superiōră, e foarte defectuoasă. Trebuia să spargă tabla, în tot atâtea locuri, câte camere se aflau la mansardă, séu să dērime zidurile lor despărțitoare.

Spărgēnd tabla, dădeu de o nouă piedecă, fumul. Eșia un fum gros, negru ca păcura, înăbușitor și fierbinte, care sufoca pe cei cari îndrăzneau să se apropie.

Locot. Obedeanu, a dat dovadă de un extraordinar curajū. Cu risicul vieții pătrunse în una din camerele de mansardă, pentru a avisa la mijlocele de localizare. Un fum negru îl înconjură de tōte părțile și locot. Obedeanu căđu jos în nemișire. Doi suboficieri cu pericolul vieții lor, se aruncară în acel ocean de fum și salvară pe asfixiat, readucēndu-l la viață.

Peste o oră sosi și postul de pompieri din strada Cometa, comandat de locotenentul Negură, care dete ajutor numai decăt celor de pe acoperiș. În timpul acesta, locatarii înspăimēnțați goliau tōte apartamentele imobilului.

Sgomotul deșteptase pe toți vecinii și mai ales pe locatarii celui de al doilea corp al caselor d-nei Nirescher.

Casa Nirescher e o adevărată ruină. S'a început și dērmarea zidului de sus, grindile.

Zidăria și tabla de fier cad jos în curte și în stradă, producēnd un sgomot sinistru. La orele 11 incediul a fost stins cu desevirșire, totuși un post de pompieri a rămas la locul incediului pentru a pre-  
întîmpina ori-ce eventualitate.

## Convocare.

Comitetul despărțēmētului „*Hida-Huedin*“ al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ prin asta convocă adunarea cercuală pe 20 Iulie 1902 în *Almașul-mare* (Nagyalmás) și invită cu tōtă onōrea pe toți membrii și pe toți aceia, cari se interesează de „Asociațiune“ și doresc a promova interesele ei, să participe la acésta adunare a despărțēmētului, care se va ține după următorul

Program: 1. Participare în corpore la serviciul divin, ce se va celebra în Biserica română din Almașul-mare la 8 ore a. m. 2. După terminarea serviciului divin, deschiderea adunării prin președinte în biserică. 3. Exmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării. 4. Raportul comitetului despre activitatea despărțēmētului. 5. Raportul cassarului, conținēnd rađiociniul de pe anul expirat și proiectul de budget pe anul viitor. 6. Exmiterea comisiunilor: a) pentru încassarea taxelor și căștigarea de membrii noi pentru „Asociațiune“; b) pentru cenzurarea raportului comitetului; c) pentru cenzurarea raportului cassarului conform punctului 5. 7. Decidere asupra întrebuintării sumei de 60 cor. distribuită de comitetul central pentru ajutorarea școlilor de pe teritoriul despărțēmētului. 8. Disertație conform ș-lui 37 din statute. 9. Rapörtele comisiunilor exmisse, conform punctului 6 și deliberare asupra lor din partea adunării. 10. Eventuale propuneri. 11. Exmiterea a doi delegați, cari să repesinte despărțēmētul la adunarea generală a „Asociațiunei“. 12. Alegerea comitetului pe un period de doi ani. 13. In-  
chiderea adunării prin președinte.

Din ședința comitetului despărțēmētului „*Hida-Huedin*“ ținută în

B.-Huedin, 1 Iulie st. n. 1902.

*Ioan Pop*,  
dir.-președinte. *Dr. Andrei Pop*,  
notar-controlor.

NB. După terminarea adunării prând comun în ospătăria „*La cetate*“. Prețul unui tacâm 2 cor. 40 bani.

## Insciuțare.

Fiind starea sănătății mele agravată, cu părere de rău mă vđd constrins a face cunoscut pe calea acésta — parte pentru neputința mea, parte pentru deplina nepăsare a unor membrii din sinul comitetului central față de Reuniune — a-mi da abđicerea din presidiul Reuniunii inv. Rog pe on. membrii, ca să primescă abđicerea mea din presidiu.

De altfel tōte actele și banii sunt dați în grija membrilor comitetului central, pe lângă document.

Gherla, 5 Iulie 1902.

*Ioan Popiu*,  
preposit și vicar gen.

## Diverse.

**Cenușa din Martinica.** Dl. Lacroix, profesor la museul de istorie naturală din Franța, șeful misiunii științifice, care s'a îmbarcat din Franța pentru Martinica, a analizat înainte de plecare cenușa muntelui Pelée. Resultatele acestei analize au fost comunicate Academiei franceze de științe.

Una din probele aduse d-lui Lacroix a fost culésă la 12 Maiu st. n., când cu prima erupțiune, chiar de pe stradele din Saint-Pierre, de cătră d-l Pornain, una din victimele catastrofei. Cea-laltă probă a fost culésă de pe puntea unui bastiment.

Elementele constitutive ale acestei cenușe sunt formate din fragmente de sticlă și minerale cristaliste, aparținēnd următoarele specii: hipersten, plegioclase, magnetiță, cu câteva cristale de angit și horublendă. Multe din aceste cristale sunt sfărimate, cu unghiuri ascuțite; altele sunt intacte. Cu alte cuvinte, cenușa erupțiunei din Martinica aparține unei specii mineralogice desemnată sub numele de „andesită cu hyperstene“.

Cenușa e de colóre cenușie și sēmănă cu țimentul de Portland fin pulverisat. D. Lacroix a putut face comparație între acésta cenușe și aceea a erupțiunei din 1851. Museul posedă două probe đin cenușa adusă atunci de un martor ocular, d-l Liprieur. Una din probe e culésă de pe arbori, cealaltă provine din chiar craterul vulcanului. La analiză a fost recunoscută ca identică cu cenușa actuală. D-nii Lacroix și Levy au mai stabilit, că materiile vulcanice aruncate de muntele Pelée presintă o mare analogie în compoziție cu acelea ale vulcanilor din Mexic și de pe cōsta oceanului Pacific. Se deosibesc însă mai mult de produsele celebrei erupțiuni a vulcanului Krakatoua în 1885.

## Sosiți în Brașov.

Pe điua de 7 Iulie 1902.

H. P o m u l v e r d e : Buzzi, Făgăraș; Hartmann, Bartok, Grossmann, Kittl, Budapesta; Byland, Galați; Rădulescu, Predeal; Mircea, Bucuresci; Constantinidis, Călărași.

H. E u r o p a : Fabin, Giurgiu; D-r Schweizer, Mannheim; Lissmann, Mainz; Gerstenbrein Cluși; Dr. Ardó, Aranyos-Marót; Lévai, Arad; Kende, Grünfeld. Bretner, Fürst, Fűredy, Melitzer, Budapesta; Schellschmidt, Siedel, Viena.

Proprietar: *Dr. Aurel Mureșianu*.  
Redactor responsabil: *Traian H. Pop*.

DOCTORUL  
ALEXANDRU de VAIDA-VOEVOD  
specialist pentru bóle interne  
CARLSBAD,  
Alte Wiese, „Blauer Schlüssel“.

**Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:**  
(La cărțile aici înșirate este a se mai adăuga pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandație.)

**Scrieri istorice.**

**Memorii din 1848-49 de Vas. Moldovan**, fost prefect al Legiunii III în 1848-49. Prețul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

**„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino și Lissa“**, interesanta și eminenta conferință, ce a ținut-o d-nul colonel c. și r. **Francisc Rieger** în reuniunile militare dela Brașov și Sibiu. Broșura conține și două portrete bine reușite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, ér altul din timpul mai recent; mai conține și o hartă a Lissei, cum și ilustrațiunea mormântului eroului nostru. Prețul 80 b. (plus 6 b. porto.)

**„Pintea Vitezul“**, tradițiuni, legende și schițe istorice, de **Ioan Pop-Reteganul**. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind foarte interesante tradițiuni și istorisiri din toate părțile, pe unde a umb'at Pintea. Prețul 40 bani plus 6 bani porto.

**„Românul în sat și la ôste“**. Acesta este titlul unei nouă cărți, ce d-l **Ioan Pop Reteganul**, cunoscutul și meritul nostru scriitor popular, a dat literaturii române. Prețul 20 b., cu posta 26 b.

**„David Almășianu“**, schițe biografice de **Ioan Popa**. Broșura aceasta, prezintă și multe momente de însemnătate istorică. Prețul 60 b. (cu posta 66 b.)

**Lupta pentru drept** de **Dr. Rudolf de Ihering** traduce de **Teodor V. Păcățian**. Prețul 2 cor. (+ 10 b. porto.)

**„Teranul român și ungur din Ardeal“**, studiu psihologic popular de **I. Paul**. Prețul 1 cor. (+ 5 b. porto.)

**Viata și operile lui Andrei Mureșianu**, studiu istoric-literar de **Ioan Rațiu**, prof. ord. la preparandia din Blășiș. Prețul 2 cor. plus porto 10 bani. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparandial din Blășiș.

**„Pentru memoria lui Avram Iancu“**, apelul dat către ministerul de interne **D. Perczel** prin d-l **Dr. Amos Francu** în cauza fondului pentru monumentul lui

Iancu. Prețul este 1 cor. în România 2 lei plus 5 bani porto.

**„Reflexiuni fugitive“** la cap. I din cartea lui **Dr. Réthi László** intitulată „Az oláh nyelv és nemzet megalakulása“, scrisă de **Argyrobab**. Prețul 40 bani. (+ 56 p.)

**Mănăstirea Putna** în Bucovina de Tracie **Porumbescu**. Prețul 20 b. (+ 3 b. porto.)

**Bursa de București**

din 4 Iulie 1902.

Valori	Do-bancă	Scad. cup.	Cu ban gata
Renta amortisabilă	5 9/10	APR.-OCT	96. 3/8
" " Impr. 1892	5 "	IAN.-IUL.	95.—
" " din 1893	5 "	" "	95.—
" " 1894 int. 6 mil.	5 "	APR.-OCT.	—
" " Impr. de 32 1/2 mil.	4 "	IAN.-IUL.	88. 3/4
" " Impr. de 50 mil.	4 "	" "	88. 3/4
" " mpr. de 274 m. 1890	4 "	" "	88. 3/4
" " Impr. de 45 m. 1891	4 "	" "	88. 3/4
" " Im de 120 mil. 1894	4 "	" "	88. 3/4
" " Impr de 90 mil. 1896	4 "	" "	84. 1/2
Oblig. de Stat (Conv. rurale)	6 "	MAI.-NOV.	84. 1/2
" Casei Pensunilor fr. 300	10 "	" "	—
" comunei București 1888	5 9/10	IAN.-IUL.	—
" " " din 1884	5 "	MAI.-NOV.	—
" " " din 1888	5 "	IUL.-DEC.	—
" " " din 1890	5 "	MAI.-NOV.	—
Scrișuri fonciare rurale	5 "	IAN.-IUL.	95. 3/4
Scriș. fonciare rurale din 1890	4 "	" "	84.—
" " urbane Bucureșce	5 "	" "	84. 1/4
" " " Iași	5 "	" "	74. 1/2
Oblig. Soc. de basalt artificial	7. 1/2	" "	—
Banca Rom. ult. div. fr. 1281	500	150 v.	—
Banca Națion. ult. div. 88.—	500	intr. v.	—
Banca agricolă.	500	150 v.	2385
Dacia-România ult. div. 85 lei	200	intr. v.	274.—
Naționala de asig. ult. div. lei 48	2 1/2	" "	160.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	2 1/2	" "	377.—
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	" "	377.—
Soc. rom. de hârtie ult. —	100	" "	—
" Patria" Soc. de asig. ult. 4 lei	100	" "	—
Soc. rom. de petrol I em. u. d. 0	200	" "	—
" " " 2 em. u. d. 0	1000	" "	—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	" "	—
" Bistrița" soc. p. f. hârtii 10 l.	1000	" "	—
Societ. p. constr. de Tramax	200	" "	—
20 franci aur	" "	" "	—
Fabricile Unite de gaze.	12	" "	—

**Scompturi:**

Banca nat. a Rom.	6 1/2	Paris	8 1/2
Avansuri pe efecte	7	P tersburg	5 1/2
Banca agricolă	9-10	Berlin	5
Londra	3	Beigia	3
Viena	3 1/2	Elvetia	3 1/2

**Cursul la bursa din Viena.**

Din 7 Iulie n. 1902.

Renta ung. de aur 4 1/2 %	121 00
Renta de corone ung. 4 1/2 %	97 90
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2 %	119.—

Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2 %	100 —
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	119.—
Bonuri rurale ungare 4 %	97.75
Bonuri rurale croate-slavone	98 —
Impr. ung. cu premii	206.25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	162.—
Renta de argint austr.	101.65
Renta de hârtie austr.	101.55
Renta de aur austr.	120.85
Losuri din 1860.	153.50
Acții de-ale Băncei austro-ungară	15 93
Acții de-ale Băncei ung. de credit	699.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	669.—
Napoleondori	19 08
Mărci imperiale germane	117.30
London vista	240.05
Paris vista	95.42
Rente austr. 4 % de corone	99.75
Note italiene	94.—

**Bursa de mărituri din Budapesta.**

din 3 Iulie. 1902

Semințe	Cuanti-tatea per Hect.	Prețul per 100 chilogramme
	dela	până la
Grâu Bănățenesc	80	8.85 9.05
Grâu dela Tisa	80	8.85 9.—
Grâu de Pesta	80	8.80 8.90
Grâu de Alba regală	80	—
Grâu de Bácska	80	—
Grâu unguresc de nord	80	—
Grâu românesc	80	—

Semințe vechi ori nouă	Soiul	Cuanti-tatea per Hect.	Prețul per 100 chilogramme
		dela	până la
Săcara		60-72	7.10 7.30
Orz	nutrey.	60-62	6.80 6.95
Orz	de rachiu	62-64	6.10 6.20
Orz	de bere	64-66	5.75 6.—
Ovės			
Cucuruz	bănățen.	75	—
Cucuruz	alt soi	73	—
Cucuruz	" "		—
Hirișcă			4.50 5.—

Produce div.	Soiul	Cursul
Săm. de trifoi	Luțernă ungar.	dela 46.— până 51.—
" "	" transilvană	35.— 40.—
" "	" bănățenă	42.— 45.—
" "	" roșiă	—
Ulei de rapiță	rafinat duplu	—
Ulei de in		—
Unsore de porc	dela Pesta	65.— 65.50
	dela țera	—
Slănină	svântată	55.— 56.—
Prune	din Bosnia	—
Lictar	Slavon și Serbia din Serbia în s.	—
Nucă	slavon nou	—
Gogoși.	sêrbese	—
	din Ungaria	—
Miere	unguresc.	—
	sêrbesc	—
Ceră	brut	—
Spirt	Drojdiițe de s.	—

**Cursul pieței Brașov.**

Din 8 Iulie n. 1902.

Banconot rom. Cump.	18.90	Vënd.	18.94
Argint român.	188)	"	18.88
Napoleond'ori.	19.04	"	19.07
Galben	11.20	"	10.30

**Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.**

Valabil din 1 Mai st. n. 1902.

**Plecarea trenurilor din Brașov.**

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la ora 5:40 min. dimi.
- II. Tr. accel. (peste Clușiș) la ó. 2:45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la óra 7:48 min. séra.
- IV. Tr. acc. la órele 10:26 m. séra.

Dela Brașov la București:

- I. Trenul de persoane la óra 3:55 m. dim.
- II. Tren accel. la órele 5:15 m. dim.
- III. Trenul mixt la órele 11:40 a. m.
- IV. Trenul accel. la óra 2:19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiș).
- V. Tr. mixt. la óra 6— min. séra.

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu:

- I. Trenul de pers. la óra 5:19 min. dim. (are legătură cu Tușnad la óra 9:18, cu Ciuc) Szereda. la óra 10:46 min. a. m.
- II. Trenul mixt la óra 8:50 min. a. m.
- III. Trenul de per. la óra 3:15 m. p. m.

Dela Brașov la Zărnesčí (gar. Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la óra 9:2 min a. m.
- II. Trenul mixt la óra 3:44 min. p. m.
- III. Trenul mixt la óra 6:14 m. d. am.
- IV. Trenul mixt la óra 9:42 m. séra.

Dela Brașov la Ciuc-Gyimes:

- I. Trenul de pers. la óra 5:19 min. dim.
- II. Trenul mixt la óre 8:50 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la óra 3:15 min. p. m. (are tură legăca linia Tușnad-Ciuc-Gyimes).

**Sosirea trenurilor în Brașov:**

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Tren accel. la órele 5:7 m. dim.
- II. Trenul de persoane la óra 8 dim.
- III. Tr. accel. peste Clușiș la ó. 2:9 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la óra 9:7 min séra.

Dela București la Brașov:

- I. Trenul accel. la óra 2:18 min. p. m.
- II. Trenul mixt. la óra 9:23 min. p. m.
- III. Trenul pers., la óra 5.— m. p. m.
- IV. Tren. de pers. la óra 7:49 min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).
- V. Tren accel. la órele 10:14 m. séra.

Dela Kezdi-Oșorheiu la Brașov:

- I. Trenul de persoane la óre 8:25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgiu, Ciuc-Sereda óra 3:20)
- II. Trenul de pers. la óra 1:53 m. p. m. (are leg. dela Ciuc-Gyimes la 5:17 dim.)
- III. Trenul mixt, la óra 6:50 m. séra (are legătură dela Palanca la 8:54 dim.)

Dela Zărnesčí la Brașov (gar. Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la óra 7:02 min. dim.
- II. Trenul mixt la óra 1:12 min. p. m.
- III. Tren mixt la óra 8:18 m. séra.

Dela Ciuc-Gyimes la Brașov:

- I. Trenul de pers. la óra 8:25 m. dim.
- II. Trenul de pers. la óra 1:53 m. p. m.
- III. Trenul mixt la óra 6:50 min. séra.
- IV. Tren mixt la óra 10:5 m. séra.

**TIPOGRAFIA**

**A. Mureșianu**

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provêdut cu cele mai bune mijlôce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

**IMPRIMATE ARTISTICE**  
IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

**CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ,**  
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

**STATUTE.**

**FOI PERIODICE.**

**BILETE DE VISITĂ**  
DIFERITE FORMATE.

**PROGRAME ELEGANTE.**

**BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ**  
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

**ANUNȚURI.**

**REGISTRE și IMPRIMATE**  
pentru toate speciile de serviciuri.

**BILANȚURI.**

*Compturi, Adrese,  
Circulare, Scrisori.  
Couverte, în toată mărimca.*

**TARIFE COMERCIALE,**  
INDUSTRIALE, de HOTELURI  
și RESTAURANTE.

**PREȚURI-CURENTE și DIVERSE**

**BILETE DE INMORMENTARI.**

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, etajul I, către stradă. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

**Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.**